Verkenning vernieuwen Vondelpark Openluchttheater

Amsterdam, 4 oktober 2018

Inhoudsopgave

Samenvatting

1. Aanleiding/ opgave

Aanleiding

Deze verkenning is op gang gebracht door [redacted] van [redacted] die op eigen initiatief stakeholders heeft uitgenodigd om te onderzoeken hoe hij kan bijdragen aan de toekomstmogelijkheden voor een vernieuwd Vondelpark Openlucht Theater (VOLT). Op basis van dit verzoek is stadsdeel Zuid gestart met een verkenning voor een vernieuwd VOLT die voldoet aan eisen van de huidige tijd.

Opgave

De levensduur van diverse bouwwerken van het VOLT loopt ten einde. Het huidige openluchttheater bestaat uit een aantal permanente gebouwen: het podium met een overkapping, enkele containers voor kleedkamers aan de achterkant van het podium en een toiletgebouwtje. Op de grote verharde vlakte voor het podium wordt in de zomerperiode een tribune en een theatercafé opgebouwd. De huidige vaste voorzieningen voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd en bieden in de winter, als het podium is verlaten en de tribunes verdwenen, een troosteloze aanblik.

Het doel van deze verkenning is een antwoord te geven op de vraag hoe een nieuwe voorziening voor het VOLT kan worden gerealiseerd. Het VOLT heeft in Amsterdam een unieke positie in de culturele infrastructuur. Gezien deze unieke positie en het maatschappelijk belang van het VOLT, wil stadsdeel Zuid graag inzicht krijgen in de financiële, juridische, programmatische en beheersmatige aspecten die komen kijken bij het vernieuwen van het VOLT. Ook wil stadsdeel Zuid dat wordt gekeken naar mogelijkheden voor het toevoegen van nieuwe functies en het uitbreiden van de programmering.

2. Historie en Bestaande situatie

Historie Vondelpark Openluchttheater

Al sinds de opening van het Vondelpark in 1865 zijn muziek en theater onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het muziekkoepeltje bood onderdak aan georganiseerde optredens die in de geest van de tijd Happenings heetten en als snel meer publiek trokken dan de officiële Vondelparkfeesten. In de jaren zeventig kwamen de hippies en hun muziek van heinde en verre naar de stad en het Vondelpark. Overal in het park klonk muziek. Het gevolg van deze ontwikkelingen was dat in 1974 het VOLT werd opgericht dat Vondelparkfeesten en Happenings combineerde in een vast en gratis toegankelijk programma.

Uit archiefstukken van de Vondelparkvereniging wordt duidelijk dat bij elk besluit dat betrekking heeft op de inrichting van het Vondelpark als Rijksmonument, nauwkeurig wordt gekeken of het in de compositie van het park past. Deze parkcompositie wordt tot op de dag van vandaag gehanteerd bij gebouwde objecten in het park. Vanaf de jaren ’50 zijn wel losse gebruiksgerichte elementen in het park geplaatst zonder oog voor de parkcompositie. Hiervan is het VOLT een voorbeeld.

De vaste overkapping werd halverwege de jaren 80 gebouwd. Sinds 2000 bleven ook de containers in het park staan omdat toen de plek in het Amsterdamse bos niet meer gebruikt mocht worden. In de jaren erna zijn er containers bijgekomen. De containers hebben een tijdelijke monumentenvergunning. In het onderzoek naar parkmeubilair en parksieraden uit 2008 wordt genoemd dat de bebouwing van het VOLT niet van waarde is voor het Vondelpark. De onderzoekers gaven het advies om een nieuwe oplossing te zoeken voor de inpassing van het VOLT in relatie tot de parkcompositie. Ook waren de ontwerpers niet te spreken over de afscheiding van het VOLT door beplanting.

Bestaande situatie

Locatie en elementen VOLT

Het Vondelpark is het meest bezochte park van Nederland en trekt tussen de 20 en 25 miljoen bezoekers per jaar. Het VOLT ligt centraal in het Vondelpark tussen de Vondelstraat en de Van Eeghenstraat.

Het VOLT bestaat uit een vaste overkapping met een los podium. Tegenover het podium heeft het VOLT een horecapaviljoen dat is ontworpen door Piet Hein Eek. Het paviljoen staat aan de voorzijde van het podium. Rechts van het ovaal staat een noodgebouw met een aantal toiletvoorzieningen. Deze voorzieningen zijn alleen geopend tijdens het programmeerseizoen en worden beheerd door 5.1, 2, e Achter het podium staan zeecontainers die worden gebruikt om het materiaal op te slaan dat bij het theater hoort maar in de winter wordt opgeslagen.

Alleen de overkapping is in bezit van de gemeente Amsterdam. Het podium en alle overige losse elementen zijn privaat bezit van 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e heeft in verband met geluidsoverlast een aantal jaren geleden geïnvesteerd in zijwanden voor het podium waardoor de geluidsoverlast is gereduceerd.

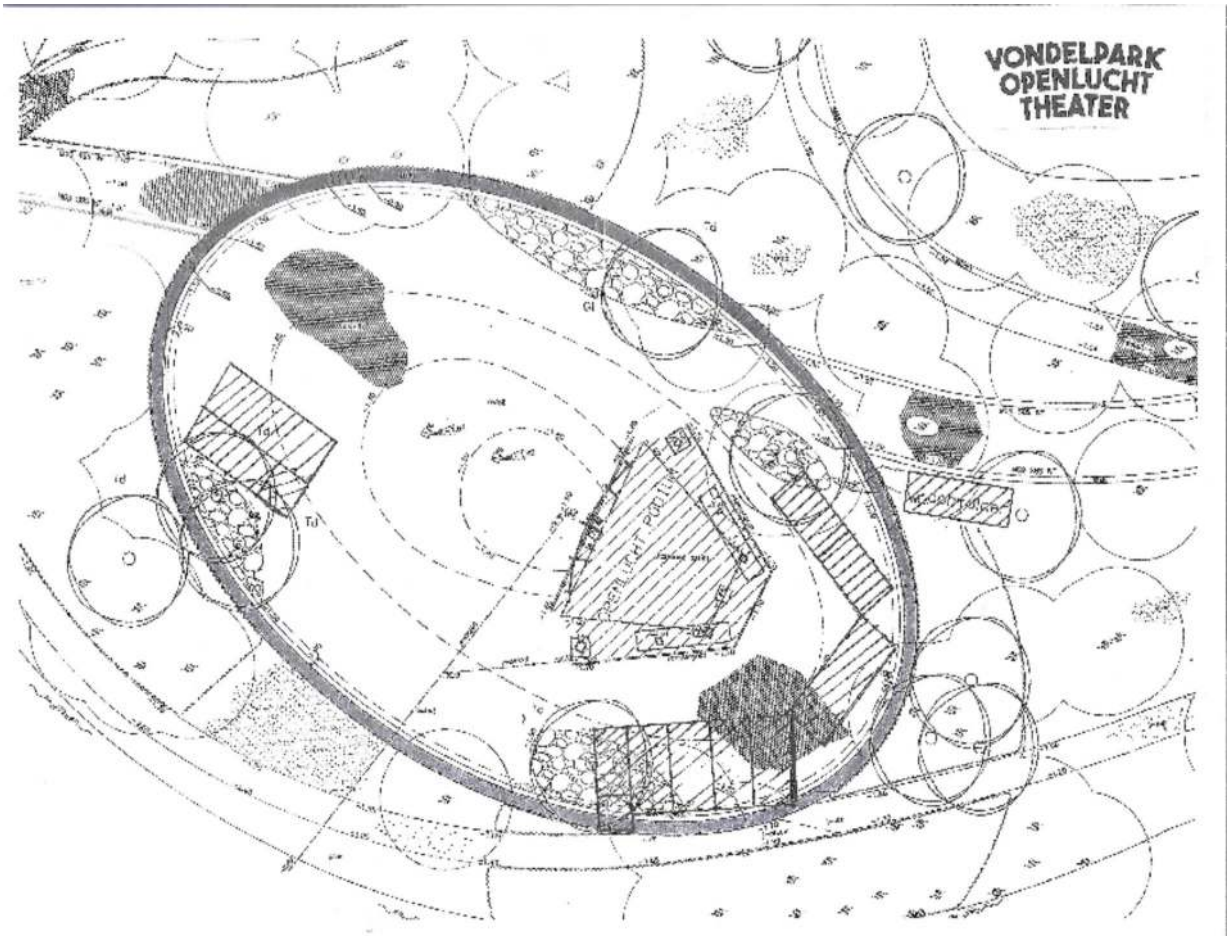

Bovenaanzicht VOLT

Vooraanzicht podium VOLT

Renovatie
Het Vondelpark is enige jaren geleden opgeleverd na een jarenlange reorganisatie. Er was geen geld meer voor een nieuw Openlucht Theater. Het ovale pleintje en de begroeiing zijn wel opgeknapt maar het dak, het podium en de bijgebouwtjes niet. Ondanks het jaarlijkse onderhoud zit er een duidelijke achteruitgang in de voorzieningen. Dit zorgt voor een steeds urgenter wordende wens voor een nieuwe voorziening die recht doet aan de huidige eisen en wensen van het tegenwoordige gebruik. Hierbij moet de nieuwe voorziening de vormgevingskwaliteit krijgen die passend is in de parkcompositie.

Bestaande situatie programmering VOLT
Het VOLT is in de zomermaanden één van de culturele hotspots van stadsdeel Zuid voor zowel artiesten als publiek en wordt geprogrammeerd door 5.1, 2, e 5.1, 2, e In haar 45-jarige bestaan is het Vondelpark Openluchttheater een begrip geworden. Elk seizoen zijn er 150 optredens van jonge talenten en bekende artiesten. In mei worden er een aantal eendaagse festivals gepresenteerd en vanaf juni start het zomerprogramma. Tijdens het zomerprogramma is er elke vrijdag, zaterdag en zondag een programma met dans, (jeugd)theater, film, cabaret en veel muziek. Jaarlijks wordt het Openluchttheater bezocht door ongeveer 100.00 mensen. Uit verschillende gebruiksonderzoeken blijkt dat het openluchttheater hoog wordt gewaardeerd. Alle optredens van het VOLT zijn gratis bezoeken waardoor Kunst en Cultuur toegankelijk wordt voor alle lagen van de bevolking. Het VOLT draagt hierdoor bij aan de zichtbaarheid, toegankelijkheid
en de beleving van Kunst en Cultuur. Dit is vrij uniek aangezien er voor alle podia in stadsdeel Zuid een toegangsprijs wordt gehanteerd.

Bestemmingsplan
Uit de bestemmingsplankaart (zie hieronder) van de locatie van het VOLT is te zien dat het VOLT is opgenomen in het bestemmingsplan. Het VOLT ligt op een plek in de hoofdgroenstructuur die van cultuurhistorische waarde is en de functieaanduiding heeft voor een specifieke vorm van cultuur en ontspanning zoals evenementen en een openluchttheater. Bij het realiseren van een vernieuwd VOLT moet rekening worden gehouden met de voorwaarden van het bestemmingsplan. Daarnaast is de locatie van het Vondelpark een

Rijksmonument waardoor rekening moet worden gehouden met de parkcompositie.

Bouwkundige staat
De staat van de houten panelen onder het podium lijkt redelijk, het stalen frame (zover zichtbaar) is ook in redelijke staat. De plint langs het podium is in slechte staat, er wordt geadviseerd om deze te vervangen. Bij het vervangen van de plint zal ook zichtbaar worden of de onderzijde van de panelen nog in goede staat is. Afhankelijk van de staat kan besloten worden of de panelen vervangen moeten worden of bij plaatselijke aantasting kan het paneel worden ingekort tot het gezonde hout en wordt er een nieuwe stuk paneel of plint aangebracht. De staat van het schilderwerk is matig en zou binnen nu en 2 jaar geschilderd moeten worden. De staat van de houten podiumvloer is redelijk tot goed, de vloercoating bladdert en is aan vervanging toe. Nieuwe coating voorzien van goede antisliplaag (kwarts). De staat van de geanodiseerde aluminium hoeklijnen is goed.

De stalen poorten zijn voor een groot deel nog in redelijke staat. De onderzijde van de vaste panelen zijn zwaar aangetast en dienen te worden vervangen. Het advies is om ter plaatse van de vaste delen nieuwe kokers in te lassen en de panelen te vervangen waarbij de onderzijde (net als bij de draaiende delen) iets wordt vrijgelaten van het frame zodat er geen water op blijft staan. Voor herstel in het werk dient al het staal te worden kaal gehaald, het staal te worden geprimeerd en te worden afgeschilderd. Wanneer mogelijk is wordt het beste resultaat verkregen wanneer de poort wordt gedemonteerd, gestraald, herstel en fabrieksmatig wordt verzonken en gepoedercoat. De staat van het schilderwerk van het stalen hekwerk links van het theater is matig. Het advies is om deze te laten schilderen.

De stalenwand aan de achterzijde van het theater is, op enkele aantastingen na, redelijk. Er wordt geadviseerd om het luik onder de oprijbaan te vervangen incl. scharnieren en bovendorpel, het overige deel van de wand geheel kaal halen, goed primeren en schilderen. De coating van de stalen oprijbaan is kaal. Het is verstandig om na te gaan of de oprijbaan bij vochtige omstandigheden niet glad wordt. Wanneer dit niet het geval is dan hoeven er geen voorzieningen te worden getroffen, wanneer dit wel het geval is dient de trap opnieuw te worden gecoat en te worden ingestrooid met kwarts. Tijdens de inspectie zijn de elektravoorzieningen niet bereikbaar en derhalve niet beoordeeld.

De stalen zijwanden zijn aan de buitenzijde gesloten en het thermisch verzinkte staal is overgeschilderd, de verf is onthecht. Het advies is om de wanden aan de buitenzijde geheel te stralen, goed te primeren en af te schilderen. De panelen aan de binnenzijde zijn ook geschilderd en, op enkele plekken na, hecht de verf hier beter. Het schilderwerk is echter niet dekkend. Geadviseerd wordt om de losse delen te verwijderen, het staal te gronden/primeren en de panelen over te schilderen. De isolatie in de panelen is verweerd maar voldoet functioneel, hier hoeven geen voorzieningen voor te worden getroffen.

De stalen draagconstructie is niet aangetast maar wel vervuild, het schilderwerk is matig. Er wordt geadviseerd om de staalconstructie geheel te stralen, te primeren en af te schilderen met een goede glad lak zodat er weinig vuil aan hecht. De stalen dakplaten zijn vervuild, het advies is om de vervuiling

te verwijderen en het dak te inspecteren op waterdichtheid en staat van de dakplaten zelf. Aan de hand daarvan kan worden geconcludeerd of nader onderhoud nodig is. Het akoestische spuitwerk aan de onderzijde van de dakplaten is beschadigd maar functioneel is die geen belemmering. Onderhoud is niet perse noodzakelijk.

Toekomst
Uit de verschillende gebruikersonderzoeken blijkt dat het openluchttheater hoog wordt gewaardeerd. De wens van de bezoekers om deze functie te behouden in het park lijkt dus door de jaren heen te blijven. Het VOLT is een permanente dissonant in het park en een mooiere inpassing lijkt daarom voor de hand te liggen. Daarnaast kan met een definitieve inrichting dit gebied aan meer gebruiksvormen ruimte bieden dan nu het geval is. Ook zou de logistiek van het theater vereenvoudigd of overbodig gemaakt kunnen worden waardoor de jaarlijkse opbouw minder belastend is voor het park.

Financiën
Er is momenteel geen geld geagendeerd voor het vernieuwen van het Vondelpark Openluchttheater.

3. Inventarisatie knelpunten en wensen

Tijdens de verkenning is duidelijk geworden dat er veel partijen betrokken zijn bij het VOLT. Met de belangrijkste stakeholders hebben gesprekken plaatsgevonden. Zo hebben er gesprekken plaatsgevonden met de portefeuillehouder van het stadsdeel, omwonenden, de parkbeheerder, belangenpartijen, 5.1, 2, e publiek en artiesten. Daarin kwam onder andere naar voren dat het VOLT is verouderd, de accommodatie niet voldoet aan de huidige capaciteitseisen, de programmering niet voldoet, het VOLT onvoldoende binding heeft met de omgeving en er weinig tot geen samenwerkingsverbanden zijn met partners uit het veld.

Ook is binnen de gemeente is gesproken met BMA, beheer, Ruimte en Duurzaamheid, het gebiedsteam en de afdeling Kunst en Cultuur. Uit deze gesprekken kwamen onder andere de volgende ambities naar voren met betrekking tot een passende accommodatie voor de huidige tijd: geluids- en hufterproof maken, duurzaamheid op verschillende terreinen toepassen, maken van openbare toiletten, een bijdrage leveren aan het veiligheidsgevoel van de omgeving, voldoende capaciteit van ruimtes, toepassen van moderne technieken en voorzieningen en het VOLT laten aansluiten op de parkcompositie.

Het Vondelpark kent veel belangenpartijen. Deze partijen zijn overwegend positief over het park en het VOLT, maar hebben ook verbeterpunten. Een gemeenschappelijke deler is dat ze graag meer kunst en cultuur in het park zouden willen met een sociaal-maatschappelijke functie. Ook moet er aandacht blijven voor groen, de wensen van de bewoners en de verkeersveiligheid. De belangenpartijen verschillen wel wat in de mate waarin zij commerciële activiteiten willen toestaan in het park.

Hieronder volgt een korte samenvatting van verschillende belangenpartijen van het Vondelpark over het VOLT:
Vrienden van de Vondelstraat
Deze belangengroep zou het fijn vinden dat het openlucht theater wordt opgeknapt waardoor het wat netter oogt. Ook willen zijn graag meer culturele activiteiten in het park waaronder foodfestivals. Zij zijn positief over de over de organisatie van VOLT omdat zij veel energie meebrengen.

SOOZ, Vrienden van het Vondelpark en Stichting Hart voor het Vondelpark
Zij zijn tevreden over het VOLT. Het lijkt hen een goed idee om tribunes te plaatsen die multifunctioneel zijn (ook door sporters te gebruiken).
Voor wat betreft cultuur hebben zij de volgende suggesties:

- Richt een fonds op zodat een deel van de opbrengsten van commerciële activiteiten weer geïnvesteerd kan worden in het Vondelpark.
- Stel een visie op samen met belanghebbenden gericht op innovatie, duurzaamheid, ecologie, en cultuur.
- Zorg voor educatieve activiteiten die kwalitatief goed zijn zoals bijvoorbeeld op zondag *tekenles voor kinderen georganiseerd door het Rijksmuseum. Maak de combinatie* educatie en groen.

- Organiseer een evenement om het Rembrandtpark en het Vondelpark meer te verbinden;

Ondernemersvereniging Vondelpark
Deze partij zou graag meer activiteiten en kunst willen in het park, zoals een Parksafari of een kampvuur bij VOLT.

Vrienden van het Vondelpark
Deze partij geeft aan dat het VOLT veel bezoekers trekt en dat het geluid steeds harder wordt. Volgens hen is het programma voor de buurt niet aantrekkelijk. Zij zijn niet zozeer tegen evenementen maar wel tegen de drukte die het met zich mee brengt. Verder vinden zij dat de toiletvoorzieningen zorgen voor een festivalbeeld. Dit is niet aantrekkelijk voor bezoekers.

IAMsterdam
Deze partij wil graag dat de gebruiksstromen van het park meer worden gereguleerd en er meer spreiding is van de bezoekersaantallen. Ook zouden zij het wenselijk vinden dat er zones in het park komen. Daarnaast willen zij graag een diversiteit aan activiteiten waarbij moet worden voorkomen dat het een attractiegebied wordt voor bewoners. Het is volgens hen een uitdaging om het Vondelpark te behouden: mooi, iconisch en sfeervol. Het Vondelpark moet een oase zijn voor de bewoners.

Naar aanleiding van al deze gesprekken is geïnventariseerd op welke punten het VOLT niet (meer) voldoet aan de huidige wensen:

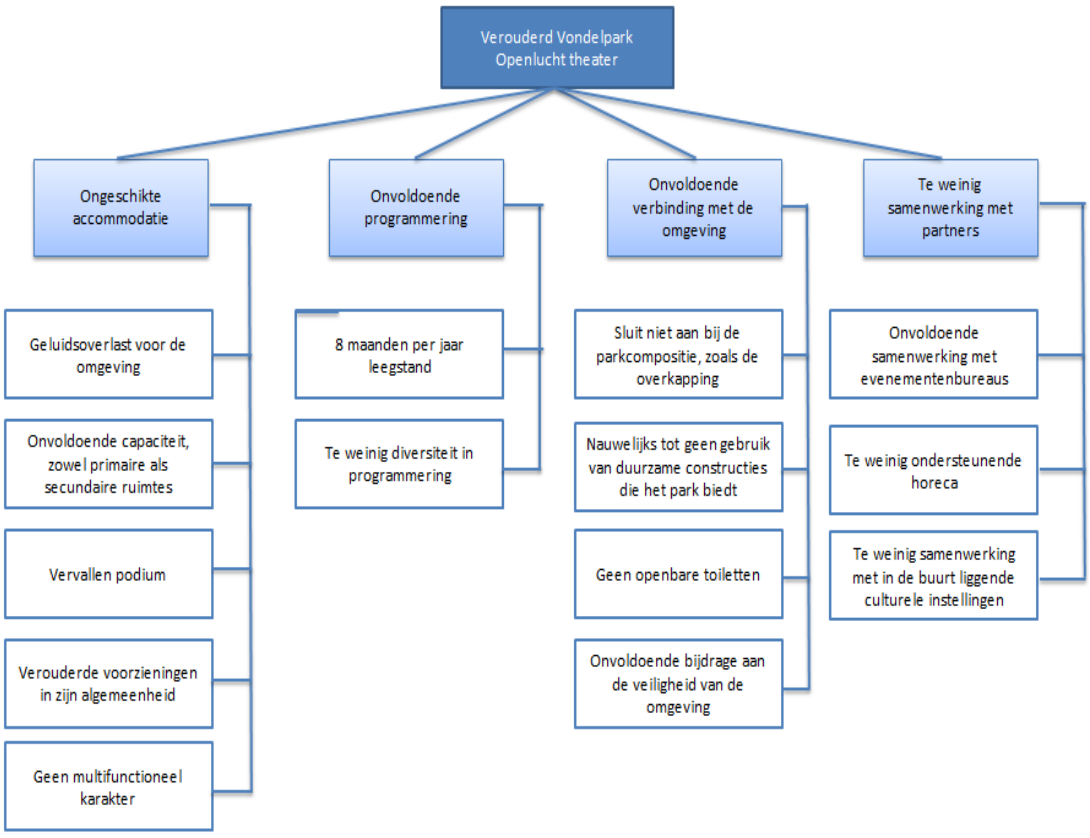

Dankzij de input van alle betrokken zijn doelen geformuleerd voor een vernieuwt VOLT die voldoet aan de huidige wensen en breed worden gedragen door de stakeholders. In de doelenboom zijn tal van operationele doelen geformuleerd die moeten worden meegenomen.
Deze doelen staan geformuleerd in doelenboom:

Samenwerken met partners

Maatregelen:
In de doelenboom zijn een tal van operationele doelen geformuleerd die ertoe leiden dat uiteindelijk een nieuw VOLT wordt gerealiseerd dat voldoet aan alle wensen. Om deze doelen te bereiken moeten allerlei maatregelen worden uitgevoerd. Hieronder worden alle maatregelen opgesomd gekoppeld aan de doelstelling.

01: Jaarlijks circa 25% maatschappelijk-, 25% sociaal- en 50% cultureel gebruik van de accommodatie

- Er wordt een plan opgeleverd door de gemeente en overige betrokken partijen waarbij invulling wordt gegeven aan de activiteiten in de accommodatie. Hierbij worden de wensen aangegeven waaraan de accommodatie moet voldoen wil het inzetbaar zijn voor bovenstaand gebruik.

02: Jaarlijks minimaal 10 activiteiten die aantrekkelijk zijn voor toeristen

- Er wordt advies ingewonnen bij IAmsterdam over actuele- en aantrekkelijke toeristische activiteiten.
- Op basis van dit advies bepaalt de programmacommissie van het theater 10 activiteiten die geschikt zijn voor toeristen.
- In overleg met IAmsterdam wordt besloten hoe toeristen op de hoogte worden gesteld van activiteiten in het VOLT (in ieder geval de toeristen die in omgeving van het theater overnachten of zich begeven).

03: Jaarlijks minimaal 10 activiteiten die aansluiten bij bestaande Amsterdamse evenementen

- In overleg met het evenementencoördinatiebureau moet worden besloten welke evenementen hiervoor geschikt zijn.
- Op basis van deze keuze maakt de programmacommissie een definitief besluit.

04: Jaarlijks maken minimaal 20 studenten van het conservatorium en de toneelschool Amsterdam onderdeel uit van de programmering.

- In overleg met het conservatorium en de toneelschool Amsterdam wordt een traject opgezet dat ruimte biedt voor 20 studenten. Het traject biedt hen de mogelijkheid opgedane kennis en ervaring direct in de praktijk te brengen voor het publiek.

05: Jaarlijks minimaal 20 activiteiten die aansluiten bij de verschillende doelgroepen in de omgeving

- In overleg met bewoners worden de doelgroepen in de omgeving aangewezen die in aanmerking komen voor een toegespitste programmering.
- De programmacommissie van het VOLT besluit tot het organiseren van 20 activiteiten die geschikt zijn voor deze doelgroepen.

06: Amsterdammers kunnen jaarlijks maximaal 20 activiteiten kosteloos bijwonen

- Geen nadere maatregelen nodig

07: Wekelijks worden theatercursussen gegeven

- In overleg met scholen in de buurt worden theatercursussen voor kinderen opgezet.

08: Minimaal 11 maanden per jaar is de accommodatie geopend

- Het jaarprogramma van het nieuwe VOLT wordt zo opgezet dat het minimaal 11 maanden per jaar is geopend.

09: Maximaal 20 keer per jaar mag de hoogte van het aantal decibel in de omgeving 20% hoger zijn dan wettelijk toegestaan

- In opdracht van het VOLT wordt door de gemeentelijke toezichthouder regelmatig de hoogte van het aantal decibel tijdens activiteiten gemeten.

10: Het energieverbruik valt onder de A-klasse

- Deze wens wordt meegegeven aan de architect.

11: Minimaal 75% van de materialen die worden gebruikt voor de bouw zijn duurzaam

- Deze wens wordt meegegeven aan de architect.

12. De tribunes beiden ruimte voor 1000 toeschouwers

- Deze wens wordt meegegeven aan de architect.

13. Voor de primaire activiteiten dient de accommodatie over de nieuwste technieken en voorzieningen te beschikken

- Deze wens wordt meegegeven aan de architect.

14. Het ontwerp dient voor minimaal 75% te voldoen aan de criteria die toetsen in hoeverre het ontwerp aansluit bij de parkcompositie(is dit voldoende of moet dit 100% zijn).

- Deze wens wordt meegegeven aan de architect.
- Er wordt een commissie ingesteld die toetst of het ontwerp van de nieuwe accommodatie voldoet aan de boven gestelde eis.

15: Met minimaal vijf culturele instellingen in de buurt zal een samenwerkingstraject bestaan

- Er wordt een inventarisatie gemaakt door het VOLT van nabijgelegen culturele instellingen. In overleg met de culturele instellingen wordt bepaald óf en hoe er samengewerkt gaat worden.

16. De horeca-exploitant draagt met haar omzet minimaal 5% van de kosten van de accommodatie

- Bovenstaande wordt meegenomen in de zoektocht naar een exploitant
- Het programma dient voldoende ruimte te bieden voor openingstijden van de horecagelegenheid.

17: Minimaal 15% van de kosten voor te organiseren activiteiten worden gedragen door inkomsten van fondsen en sponsors

- Er wordt een commissie ingericht die zich actief gaat richten op acquisitie.

Ruimtelijk kader

1. Eisen en wensen uit onderzoeken

Er zijn diverse studies en onderzoeken gedaan naar de eisen en wensen voor nieuwbouw en herinrichting van het openluchttheater. Hieronder volgt een korte samenvatting van de studies en onderzoeken met daarbij een opsomming van de eisen en wensen die hieruit naar voren komen.

Cultuurhistorische verkenning:
Monumenten en Archeologie heeft een cultuurhistorische verkenning gemaakt van het Muziekeiland. Op basis van het onderzoek naar veranderingen in de herinrichting van het eiland worden er aanbevelingen gedaan voor een vernieuwd VOLT.

Het VOLT maakt onderdeel uit van het muziekeiland. Het muziekeiland heeft een langgerekte, nierachtige vorm met twee uitstulpingen aan de oostzijde. De muziektent uit 1873 is ontworpen door 5.1, 2, e en is het eerste gebouwtje op het muziekeiland. Deze muziektent is bedoeld voor regelmatig terugkerende muziekuitvoeringen. Toen de speelplaats in het oostelijk deel van het muziekeiland in gebruik werd genomen als Openluchttheater, werd eerst gebruik gemaakt van een tijdelijk podium. Later, in 1984, kwam een permanent gebouw in de vorm van een schuin geplaatste luifel van staal, gezet in vierkante stalen kolommen. De vormgeving is vrij grof en heeft als belangrijkste doel het geluid in één richting te sturen. De aanvankelijk open constructie is nu aan de zijkant met hout afgesloten. In het zomerseizoen wordt tijdelijke bebouwing toegevoegd, hoewel de toiletten en de containers het hele jaar blijven staan. Luifel en tijdelijk bebouwing hebben geen noemenswaardige cultuurhistorische waarde.

Het muziekeiland heeft vanaf het begin een culturele bestemming gehad. Het eiland was opgezet als een bomenplein zonder paden. De boomgroepen die rond 1900 op het eiland stonden gaven wel een looprichting aan. De focus lag op het Muziekpaviljoen; voor de toeschouwers was voldoende ruimte om onder de bomen toe te kijken. Na de storm van 1914 werd het eiland heringericht met twee duidelijke, enigszins afgeschermde plekken: het terras van het buffet, later theepaviljoen en de speelplaats. Daarmee werd een tweedeling op het eiland geïntroduceerd, waardoor de Muziektent minder aandacht kreeg. Met de aanleg van een duidelijk gedefinieerd pad met bomen aan weerszijden in de jaren vijftig, ontstond een duidelijk onderscheid tussen enerzijds de oost-west lopende hoofdweg en de wandelpaden langs de periferie en anderzijds een pad dat de hoofdweg kruist.

Het eiland bevindt zich nu in een overgangsfase waarin de nog aanwezige laanbomen een afgebakend pad suggereren. Nog steeds worden de speelplaats, nu openlucht theater en het terras van de rest van het eiland afgeschermd. Hoewel de muziektent door de sierbeplanting weer de aandacht op zich vestigt, heeft het geen duidelijke functie.

Bijzonder aan het Muziekplein is dat het vanaf het begin af aan bestemd was voor cultuur en nog steeds als zodanig in gebruik is. De bebouwing is , afgezien van het openlucht theater, van een zeer hoog niveau: de Iepenbrug (nu: Pater van Kilsdonkbrug), de Muziektent en het Theepaviljoen zijn rijksmonumenten.

Vanaf het begin zijn de zichtlijnen op de overige delen van het park open gehouden waardoor het eiland weliswaar als een op zichzelf staand deel van het park kan functioneren, maar wel een relatie onderhoud met de rest van het Vondelpark.

Door de herinrichting uit 1923 en 2008 is een wat hybride ruimte ontstaan. Vanuit het renovatieplan wordt een terugkeer naar de ruimtelijke opzet van een bomenplan beoogd, zoals vader en zoon 5.1, 2, e deze in 1864 hadden ontworpen. De profilering van het asfaltpad , de ommuring van het openluchttheater en het met een heg begrensde terras van het theepaviljoen wijzen eerder op het benadrukken van de afzonderlijke functies. De samenhang tussen de verschillende functies op het muziekeiland is verdwenen door het ontbreken van een duidelijke functie voor de Muziektent en omdat de focus van de Muziektent is verschoven naar het terras en het openluchttheater. Het zou goed zijn om in de ontwikkeling van een visie op een vernieuwd openluchttheater de relatie met het theepaviljoen en de muziektent te betrekken. Bij deze visie moet ook de vraag worden gesteld of een bomenplein met minder nadruk op het padenverloop de voorkeur heeft boven een eiland met duidelijk gedefinieerde paden.

Aanbevelingen voortkomend uit de cultuurhistorische verkenning zijn:

- Nieuwe bebouwing sluit aan bij het hoge kwaliteitsniveau van de bestaande gebouwen en rijksmonumenten: Iepenbrug (nu Pater van Kilsdonkbrug), Muziektent en Theepaviljoen;
- Bij de herinrichting van het openluchttheater wordt de relatie met de overige gebouwen op het muziekeiland, het theepaviljoen en het muziektent, betrokken;
- De mogelijkheid / wenselijkheid verkennen van het terugbrengen van een bomenplein waardoor er minder nadruk op het padenverloop ligt (conform het oorspronkelijke ontwerp van 5.1, 2, e
- Een open zichtrelatie met het park behouden en verbeteren, bestaande zichtlijnen openhouden.

<u>“Historisch Casco Vondelpark”- renovatieplan 2008</u>

Het Vondelpark is de uitkomst van 150 jaar ontwerp, beheer en gebruik. De ontwikkelingen in de lange duur van honderdvijftig jaar (de laagdynamische structuur) zijn bepalend voor de (historische) structuur, verschijningsvorm en cultuurhistorische betekenis van het park, waarzonder het park niet kan bestaan als beschermd monument. Zij vormen het casco of ‘skelet’ dat tot in al zijn onderdelen de drager is van de verschijningsvorm en de identiteit van het Vondelpark. Het casco bestaat uit vele onderdelen die onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Het casco functioneert als eenheid en kan niet worden opgesplitst of uit elkaar worden getrokken.

Iedere voorgestelde nieuwe ingreep/functie, (nieuw) ontwerp en onderhoudsmaatregel dient te worden getoetst aan het historische casco en moet met argumenten worden onderbouwd. De toekomstige veranderingen en transformaties nemen het vastgestelde casco tot uitgangspunt. Uitgangspunt is dat deze hoogdynamische veranderingen (ingegeven door de zogeheten '*korte duur'*) in vorm en functie *altijd* getoetst dienen te worden aan het historisch casco. Van een aantasting van het historisch casco kan geen sprake zijn.

Bij iedere ingreep betreffende ontwerp of beheer is het historische casco leidend en
wordt (mede daardoor) gestreefd naar duurzaamheid; deze twee beginselen verschaffen de afwegingen voor de mogelijkheden en onmogelijkheden van iedere actie.

Bij nieuwe toevoegingen gaat eigentijdsheid vóór historiserend ontwerpen. Eigentijds is ook: een transformatie van principes uit het verleden van het park. Indien oorspronkelijk materiaal aanwezig is dient dit met zorg gebruikt te worden.

Aanbevelingen voortkomend uit "Casco Vondelpark" zijn:

- Het vastgesteld "Casco Vondelpark" uit 2008 is uitgangspunt voor nieuwe ingrepen (zie bijlage 1).
- Bij nieuwe toevoegingen / transformatie van gebouwen gaat eigentijdsheid vóór historiserend ontwerpen.

<u>Kansenkaart Vondelpark 2018</u>
De kansenkaart Vondelpark 2018 is een advies vanuit stakeholders die hun belangen hebben in het Vondelpark aan het bestuur van stadsdeel Zuid. Het geeft een overzicht van de belangrijkste ruimtelijke ambities en opgaven waar volgens stakeholders aan moet worden gewerkt. Daarbij is ook de input vanuit werksessies met experts meegenomen en hebben er verschillende schouwen plaatsgevonden om de plek en de problematiek beter te leren kennen. Uitgangspunt van het schouwen was om de gebruiksmogelijkheden te optimaliseren en de toenemende druk op de openbare ruimte en de omgeving te verzachten.

Aanbevelingen voortkomend uit de Kansenkaart Vondelpark zijn:

- De programmering van het VOLT en het muziekpaviljoen verbreden en spreiden over de seizoenen;
- De huisvesting van het VOLT verbeteren en multifunctioneel inrichten voor onder meer zitten, buurthuisfunctie, sport & spel;
- Een plek voor vrijwilligers integreren;
- De geluidsoverlast voor omwonenden zo veel mogelijk beperken.

<u>Beheer park</u>

- Geen schade aan het park toevoegen door het gebruik voor evenementen;
- Het gebruik fysiek goed faciliteren, bij voorbeeld door goede fietsstallingsplekken aan te bieden ;

- Aandacht voor afvallogistiek;
- Aandacht voor riolering (geen schade aan persleiding);
- Technische randvoorwaarden voor bouwwerkzaamheden meegeven om schade aan het park te voorkomen.

2. Beleid

Het Juridisch Planologisch kader

Het openluchttheater heeft de bestemming “Openluchttheater” (Ot). Het openluchttheater en het omliggende gebied worden vernieuwd. Naast een overdekt podium en tribunes wordt een aantal bij het openluchttheater behorende gebouwtjes toegestaan. Het gaat om gebouwtjes die noodzakelijk zijn voor het houden van voorstellingen en concerten, zoals een ruimte voor artiesten, een opslagruimte, een (seizoensgebonden) horecavoorziening, een servicepunt (met een uitkijkpost voor politie) en openbare toiletten. De openbare toiletten zijn binnen het plangebied van dit bestemmingsplan toegestaan op grond van een algemene vrijstelling (zie de toelichting bij artikel 19 in hoofdstuk 6). De andere gebouwtjes passen binnen de bestemming “Openluchttheater” (Ot). Omdat de exacte situering van de gebouwtjes nu nog bestemmingsplan Vondelpark, toelichting niet vaststaat, zijn binnen het betreffende bestemmingsvlak geen bouwvlakken aangegeven. Wel zijn er in het voorschrift behorend bij de bestemming voorwaarden gesteld aan de maximum bouwhoogte en het maximum vloeroppervlak van de gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

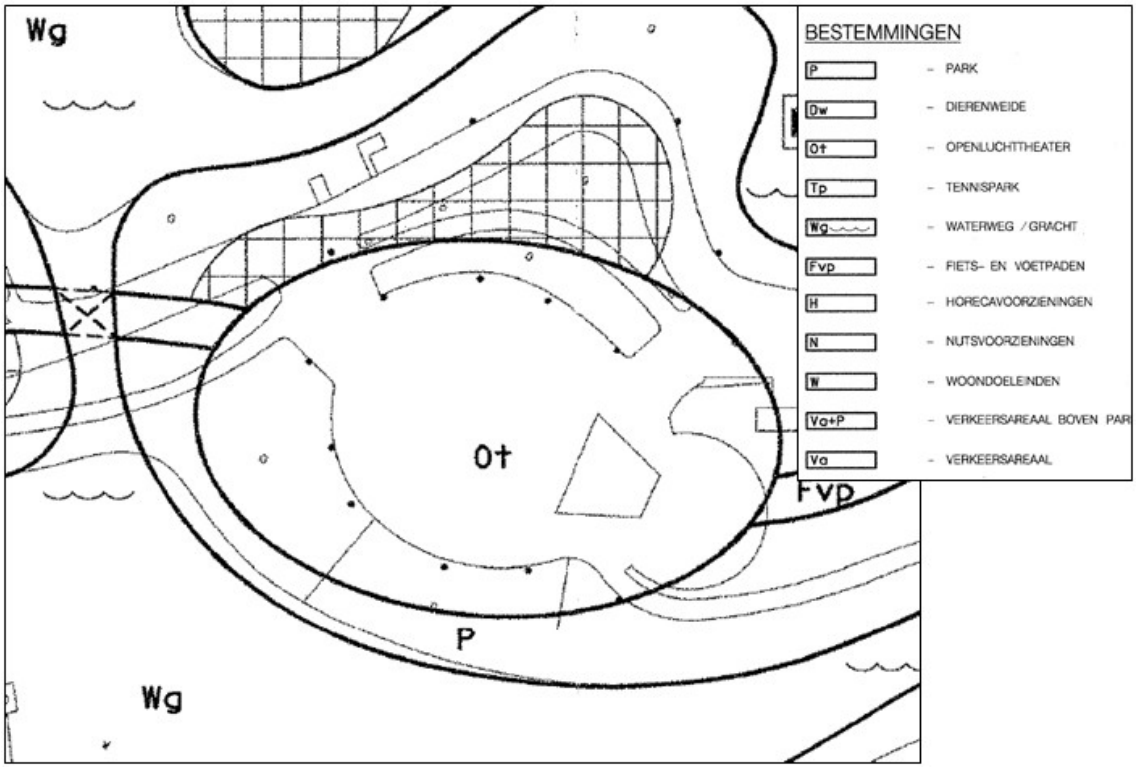

De ovaal in het bestemmingsplan is ook feitelijk aanwezig in het plangebied. Binnen deze ovaal zijn de gronden aangewezen voor “een openluchttheater met

bijbehorende bouwwerken", "groenvoorzieningen" en "fiets- en voetpaden". Maximaal 30% van de in totaal 3085m2 van het plangebied mag worden bebouwd. De bebouwing mag dus niet meer bedragen dan 925m2, waarvan

- 500 m² tribune – 5 m hoog,
- 150 m² overdekt podium - 10 m hoog,
- 275 m² overige gebouwen – 6 m hoog.

Via de algemene vrijstellingen in artikel 19 van het bestemmingsplan is het tevens mogelijk om openbare toiletten aan te leggen met een maximum vloeroppervlak van 25 m² en kunnen de bouwhoogten met 1 meter worden overschreden.
De huidige seizoengebonden bouwwerken zijn tijdelijk vergund tot maximaal 2023 in afwachting van de ontwikkelingen tot de permanente invulling van het terrein. Verder dient bij het ontwerp rekening gehouden te worden met het feit dat het Vondelpark een Rijksmonument is. In de toelichting van bestemmingsplan staat hierover het volgende:

Bij de aanwijzing tot Rijksmonument zijn de volgende overwegingen aangegeven:
Het Vondelpark heeft een grote landschappelijke, cultuurhistorische en stedenbouwkundige
waarde:

- *als eerste volkspark van Nederland;*
- *vanwege de over het algemeen gaaf bewaarde aanleg in landschapsstijl, bestaande uit rij-, wandel- en ruiterpaden, waterpartijen met eilandjes en de weides;*
- *vanwege de invloed op andere parken, zowel in Nederland als daarbuiten;*
- *als (zelfs over de landsgrenzen) het bekendste park van Nederland;*
- *vanwege een aantal in het park aanwezige gebouwen en sculpturen, bruggen en een deel van het omringende hekwerk met toegangen;*
- *als één van de hoogtepunten uit het oeuvre van* 5.1, 2, e
- *vanwege de stedenbouwkundige relatie met het zuidelijk van het Vondelpark gelegen Willemspark (het enige villapark in Amsterdam) en de niet los te koppelen relatie met een groot deel van de omringende randbebouwing.*

Het volume van de nieuwe inrichting dient dus te voldoen aan het bestemmingsplan, maar ook dient de nieuwe indeling inpasbaar te zijn qua cultuurhistorie.

<u>Hoofdgroenstructuur</u>
Het Vondelpark is gedefinieerd als Stadspark in de Hoofdgroenstructuur. Plannen in de Hoofdgroenstructuur vragen om een afgewogen oordeel. Om dit mogelijk te maken, is een deskundigenadvies geïntroduceerd, dat specifiek betrekking heeft op de inpasbaarheid van een initiatief. Hiertoe is de Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur (TAC) ingesteld.

De TAC is samengesteld uit deskundigen op het gebied van landschap(sarchitectuur), cultuurhistorie, ecologie, recreatie, beleving, stedenbouw, groenbeheer, sport, volkstuinen en natuur- en milieueducatie. Benoeming geschiedt door de gemeenteraad per collegeperiode.

De TAC toetst alle plannen van dea stad die aan burgemeester en wethouders ter besluitvorming of ter advisering worden voorgelegd aan onderstaande beleidsregels voor de Hoofdgroenstructuur en adviseert burgemeester en wethouders, wanneer zij dit nodig acht.

In de structuurvisie zijn per groentype richtlijnen opgenomen. Het Vondelpark valt onder de richtlijnen van een stadspark.

Opgenomen richtlijnen in de structuurvisie voor een stadspark zijn:

- inrichten op hoge bezoekersaantallen en hoge gebruiksintensiteit;
- zo veel mogelijk voor divers gebruik inrichten zonder het groene karakter te verliezen;
- zo min mogelijk verspreide dominante bebouwing;
- max. 5 % verharding / bebouwing *(vergelijk met planologische mogelijkheden volgens BP*).

Evenementenbeleid / locatieprofiel

Stukje toevoegen over evenementenbeleid

- Vondelpark is géén evenementenpark
- Er mogen parkgericht evenementen plaatsvinden bij voorkeur op het VOLT-terrein
- Aantal evenementen (exl. exploitatie VOLT-terrein in de zomerseizoen):
  2 groot (groter dan 2000 bezoeker) = Koningsdag en Marathon
  4 middelgroot (kleiner dan 2.000 bezoekers)

Stad in balans

Door de vergroting en intensivering van het centrum-stedelijke gebied komen tal van parken en recreatieve waterpartijen centraler in de stad te liggen. Om aan de toenemende vraag naar stedelijk, recreatief groen en water te kunnen voldoen worden forse investeringen gepleegd in een aantal van deze parken en waterpartijen. Het gaat dan om onder meer het Rembrandtpark, het Vliegenbos, het Flevopark en de Sloterplas en het Sloterpark. Zij zullen net als het Vondelpark en het Westerpark steeds meer als belangrijke stedelijke ontmoetingsplekken gaan fungeren.

Richtlijnen volgend uit het beleidsstuk "Stad in Balans":

- Spreiding drukte over de stad onder meer door aantrekkelijk maken van gebieden / parken buiten de ring: welke evenementen / welk gebruik vind(en) plaats in het Vondelpark in relatie tot andere parken, m.n. Rembrandtpark?

Welstand

- Gesprek plannen

3. Ruimtelijk wensprogramma van Stichting VOLT

Podium: totaal ca. 100 m²

- Speelvlak totaal 100 m²
- Vloerhoogte ca. 1.10m / 1.20m

- Trappen aan twee kanten + ramp
- Permanente wandconstructie (geluidsisolerende werking)

Overkapping:
- Dakhoogte max. 10m
- Voor- en achterkant min. 2 m uitstekend
- Draagvermogen ca. 4.000 kg (voor licht en geluid)

Onder het podium (bij voorkeur deels verdiept): totaal ca. 100 m²
- Repetitie- en cursusruimte van 10x10m met daglicht
- Technische ruimte met krachtstroom aansluiting en dimmerkast, 2 m²

Opstallen ten behoeve van theaterfunctie: totaal ca. 185 m²
- Hoogte alle ruimtes ca. 2,5m
- Kantoorruimte min. 20 m² (beter 2 ruimtes a 15 m²)
- Keuken/pantry kantine ca. 25 m²
- 3 kleedkamers á ca. 20 m²
- Technische werkruimte ca. 20 m²
- Opslagruimte ca. 40 m²
- Privé douche/toilette/schoonmaakhok ca. 18 m²
- Backstage ruimte (onoverdekt) ca. 75 m²
- Mixpositie ca. 4 m², ca. 15 m voor het podium

Gebouwen ten behoeve van horeca: totaal ca. 120 m²
- Werkruimte/bar/uitgifte 30 m²
- Technische ruimte/koeling 18m²
- Opslagruimte 20 m²
- Binnenruimte voor publiek (tevens expositieruimte) ca. 50 m²
- Terras op terrein ca. 100 m²
- Kiosk / informatiepunt(geheel jaar exploiteerbaar)
- Ingebouwde voorziening voor posters

Openbare toiletvoorziening (geheel jaar exploiteerbaar):
- 6 heren en 6 dames toiletten (zoals huidige situatie)
- Invaliden voorziening
- Schoonmaakhok met water

Publiekscapaciteit: totaal max. 500 m² (BP)
- Totale capaciteit 4.000 personen (zoals huidige situatie) **?????**
- Tribunes en vrije ruimte voor staanplaatsen of stoelen (500 stoelen)

4. Uitgangspunten vernieuwing openluchttheater

Nieuwbouw:
- De theatervoorziening is zodanig vormgegeven dat meervoudig gebruik mogelijk is;

- Het gebouwde is van hoge architectonische kwaliteit om aan te sluiten bij de hoogwaardige andere gebouwen in het park en draagt zo bij aan de cultuurhistorische en architectonische waarde van het Rijksmonument Vondelpark. Het is tevens open en vandaalbestendig;
- Het gebouwde is qua techniek en materialisering duurzaam en CO2-neutraal;
- Het gebouwde vormt een eenheid met de nieuw in te richten openbare ruimte en voegt daarmee een landschappelijke kwaliteit toe aan het Vondelpark;
- In het gebouwde wordt een aantal permanente publieksvoorzieningen opgenomen, zoals een EHBOpost, ruimte voor vrijwilligers, toiletten eventueel in combinatie met sportfaciliteiten zoals kluisjes.

Inrichting openbare ruimte:

- Het terrein is openbare ruimte en vervult naast de theaterbestemming ook een recreatieve rol. Het is multifunctioneel en uitnodigend ingericht voor diverse activiteiten ook buiten het theaterseizoen b.v. sport- en buurtactiviteiten;
- De inrichting van het terrein inclusief het gebouwde ondersteund het open karakter van het openluchttheater;
- Zichtlijnen naar het park worden open gehouden;
- De inrichting ondersteund de relatie met het muziekpaviljoen en het theehuis;
- De groenstructuur past in de parkcompositie en draagt ook bij aan geluidsreductie naar de omliggende omgeving;
- De inrichting is goed bereikbaar voor nood- en hulpdiensten en wordt afgestemd met politie, brandweer en ambulancedienst;
- De inrichting is afgestemd op de veiligheid van de bezoekers zodat b.v. bij drukbezochte acts het publiek niet naar het podium gedrukt wordt;
- De inrichting voorziet in goede en compacte fietsparkeermogelijkheden;
- Het terrein is goed te beheren;
- De inrichting is open en sociaal veilig zonder onoverzichtelijke hoeken;
- De inrichting en ontsluiting van het terrein is erop afgestemd om overlast voor het park door de voorstellingen en gemotoriseerd verkeer bij op- en afbouw te minimaliseren.

5. Mogelijke varianten

Variant 1: Herstel of transformatie bestaande kap

- Alleen de kap van het podium herstellen;
- Losse onderdelen en containers na de theaterseizoen verwijderen uit het park.

Voordelen:

- Minimalisering permanente bebouwing;
- Maximale openheid buiten de theaterseizoen;
- Openbare ruimte komt na seizoen geheel beschikbaar voor ander gebruik
- Minimale investeringskosten.

Nadelen:

- Weinig toevoeging van extra kwaliteit aan het park;

- Opslagplek voor tijdelijke voorzieningen inclusief containers is nodig
- Veel op- en afbouwwerk elk jaar met extra belasting voor het park
- Hoge jaarlijks terugkerende kosten bij op- en afbouw
- Geen toevoeging van extra gebruikskwaliteit

Variant 2: Tijdelijke sfeer behouden

Permanente bebouwing bestaande uit:

- overdekt podium mogelijk met daaronder (half verdiept) een repetitieruimte;
- bijgebouwen achter het podium voor kleedruimtes, opslag, eventueel een klein kantoor etc.;
- multifunctionele ruimte voor onder meer EHBO, vrijwilligers en openbare toiletten.

Tribunes en uitgiftepunt horeca zijn seizoengebonden gebouwen zoals nu en worden na seizoen opgeborgen in een opslag op het terrein.

Voordeel:

- behouden tijdelijke, “luchtige”, festival-sfeer en openheid buiten de seizoen,
- verharding buiten het theaterseizoen open en bruikbaar voor div. (sport-)activiteiten,
- minder permanente ingreep in het historische park
- meer openheid in het park

Nadeel:

- terugkerende overlast door op- en afbouw van de tribunes en horeca-uitgiftepunt,
- beperkte mogelijkheden voor hoge kwaliteit van de opstallen
- minder gebouwde ruimte beschikbaar buiten het theaterseizoen voor andere (buurt-) functies

Variant 3: Vormgeven permanent openluchttheater

Gehele bebouwing wordt permanent uitgevoerd.

Kiezen voor of een luchtige, eigentijdse constructie of letterlijk inpassing / inschuiven in het groen in de vorm van een amfitheater in een heuvel, groene daken podium en overig gebouwen

(tekst nog aanpassen op basis van schetsen 5.1, 2, e

Voordeel:

- Maximale kans voor hoogwaardige architectuur, realiseren voor een nieuwe “parel” in het park
- Grootse samenhang tussen het gebouwde en de inrichting van het terrein
- Grootste maat van duurzaamheid mogelijk
- geen op- en afbouw (belasting park) nodig
- meer mogelijkheden voor flexibel gebruik van alle gebouwen
- meer mogelijkheden om geluidsoverlast te beperken door permanente tribunes

Nadeel:

- Permanent en groter ingreep in het historische park
- Eventuele toevoeging meer permanente bebouwing kan in strijd zijn met doel HGS om zo weinig mogelijk bebouwing in het park te realiseren
- Hogere kosten voor de gemeente

Juridisch kader (moet nog wat verder worden uitgewerkt)
Hieronder volgen op hoofdlijnen een aantal aandachtspunten vanuit aanbestedingsrechterlijk perspectief voor de ontwikkeling/vernieuwing van het VOLT.

Mogelijkheden en regels die zouden kunnen spelen zijn:

- Een concessie. Dat wil zeggen een partij krijgt het recht om een locatie, een pand of een combinatie hiervan te exploiteren. Kenmerk van een concessie (ten opzichte van een overheidsopdracht voor een dienst) is dat inkomsten van derden komen en dat de exploitatie voor rekening en risico is van de concessiehouder. Dit wil niet zeggen dat er geen geld (subsidie) gegeven kan worden door de Gemeente, maar het kan niet de hoofdmoot zijn én het risico dat de subsidie niet toereikend blijkt moet bij de ondernemer liggen (dus niet extra bijleggen in het geval van een tekort).
  Deze concessie kan zowel zijn op het mogen exploiteren van een door de Gemeente beschikbaar gesteld pand/bouwwerk (evt met wat randvoorwaarden) als op het helemaal nog moeten oprichten van een pand en uitwerken van plannen (inhoud activiteiten).
  Van belang bij het 1 op 1 willen gunnen is:
  a) Concessies zijn tegenwoordig aanbestedingsplichtig maar pas boven de 5,48 miljoen (contractomzet over totale looptijd concessie berekenen, dat is vaak minimaal 5 jaar). Dan hebben we het over een Europese aanbestedingsplicht. Onder deze drempel wil niet zeggen dat je zomaar 1 op 1 mag. Er gelden altijd de beginselen van gelijkheid en transparantie, maar wel vanuit grensoverschrijdend perspectief. In dit geval denk ik eerder aan de Nederlandse beginselen van behoorlijk bestuur die 1 op 1 gunning in de weg staan. Dit zijn bestuursrechtelijke beginselen zoals het zorgvuldigheidsbeginsel, gelijkheidsbeginsel, verbod van willekeur etc. Want waarom ondernemer X die kans geven als Y en Z ook willen en Z misschien wel een beter idee heeft.
  b) Hetzelfde geldt voor het staatssteun verhaal. Waarschijnlijk wordt hier niet voldaan aan het punt van verstoring grensoverschrijdende handel, al wordt dat tegenwoordig minder strikt toegepast. Voor staatsteun zou dit nader onderzocht moeten worden, het gaat dan om gevallen waarin over 3 jaar meer dan 2 ton steun wordt gegeven. Steun is niet alleen een zak geld, maar kan ook zijn lage huur, garanties, lagere rente etc. Verschillende steun (subsidie en lager huur bijv maar ook van verschillende overheden moet je bij elkaar optellen) Hiervoor zou je tzt terecht kunnen bij DJZ 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5. 5.1, 2, e en 5.1, 2, e , zij zijn specialist daarin.
  c) Het leerstuk van de schaarse vergunning speelt steeds meer. Vergunningen die niet oneindig verstrekt kunnen worden (itt reguliere vergunning bijv voor dakkapel, dat wordt getoetst aan bestemmingsplan en welstand en dan kan bij wijze van spreken iedereen die vergunning krijgen) maar beperkt zijn in aantal zijn schaarse vergunningen. Denk voor schaarse vergunningen aan de gokvergunningen (casino), alcoholvergunningen, waarvan er per

gebied x worden verstrekt of evenementenvergunningen. Het vergunnen van een exploitatie/horecavergunning in het Vondelpark van Amsterdam lijkt mij een schaarse vergunning, aangezien deze waarschijnlijk niet nogmaals aan een ander of aan 4 anderen óók vergund zal worden. Dan is de vraag zijn er wel meerdere gegadigden? Dit zou je aan een marktonderzoekje moeten onderwerpen maar het vermoeden is er natuurlijk. Het Vondelpark is een bekende, centrale en gewilde plek in Amsterdam en het levert blijkbaar goed geld op. In de jurisprudentie is de recente jaren bepaald dat schaarse vergunningen niet zomaar 1 op 1 mogen worden verstrekt maar via een soort tender, waarbij je kan aangeven dat iedereen zich kan melden voor datum x en dan voor zoveel jaar iets vergund wordt. Bij gemeentelijke verordening kunnen beperkingen worden gesteld aan de mededinging (denk aan voorwaarden) maar dit mag niet volledig de mededinging beperken. De baanbrekende uitspraak hier is Raad van State van 2 november 2016 (zaaknr 201406676/1) Na afloop van de looptijd van de vergunning doe je dat weer opnieuw. 5 jaar is gebruikelijk, soms 10 als er investeringen mee gemoeid gaan. In ieder geval niet oneindig.

- Een overheidsopdracht voor een dienst. Dat kan hier aan de orde zijn als wij eigenaar blijken, het voor ons risico nemen dat het niet lonend is en eigenlijk alleen de dienst “regel voor ons een programmering en de inzet van horeca” inkopen. Waarbij we mogelijk ook wat vinden van de programmering. Een soort bedrijfsleider huur je dan in. Dat zou dan klassieke inkoop zijn. Ik denk niet dat dit hier gewenst wordt, maar het is een optie.

Mbt het door jou genoemde co-creatie: in feite maakt dat voor bovenstaande te overwegen zaken niet uit. Ook dat is een kans met exploitatie als gevolg waarbij je langs dezelfde lijnen moet afwegen of je moet tenderen of niet. Voor zover het co-creatie gedeelte los wordt gezien van de exploitatie (dus een soort voorfase om bijv daarna een tender te doen voor een exploitant): dan is erg van belang dat het absoluut onwenselijk is dat één van de gegadigden meedenkt in het voorstadium. Veel valt te herstellen door informatie te verstrekken aan alle partijen, maar niet alles. Zeker in dit geval wat geen (bijv) werk op RAW contract is waarbij iemand heeft mee-ontworpen (daar kan je alles in je bestek zetten) heb je hier de schijn tegen dat er wordt toegeschreven naar zijn aanbod. Het is ook al de zittende partij, dus nog meer schijn tegen. Want hoe denken we dat toeschrijven naar te voorkomen bij zoiets dat vooral creatief is?

Voor de eeuwigdurende instandhouding” en het beheer van het vernieuwde VOLT op het gewenste niveau dienst als post in de projectbegroting bij realisatie van het gemiddelde bedrag op jaarbasis begroot te worden. In dit bedrag dienen naast de kosten voor verzorging en technisch onderhoud ook de kosten voor vervanging aan het einde van de levensduur ingegrepen te zijn.

Groen en meubilair hebben vaak een kortere levenscyclus, maar vervanging van verhardingen vindt vaak pas na enkele tientallen jaren plaats. Het moment van vervanging wordt soms aangegrepen als aanleiding voor herinrichting van het gebied. Om deze redenen maakt vervanging gewoonlijk geen deel uit van het onderhoudsbudget (hoewel dit voor groen en met name meubilair wel aan te bevelen is). Door een bedrag op jaarbasis te reserveren wordt de vervanging aan het einde van de levensduur mogelijk.
Als we geen eigenaar blijken te zijn, hoeven we ons ook niet druk te maken over de betaling van de vernieuwing of renovatie. Hoe het zit met natrekking zoekt vastgoed als het goed is ook uit. Als het goed is komt daar ook de lage huur aan de orde. Tegenwoordig doet Amsterdam niet meer (maar dan soms via de route gewone huur en vervolgens een subsidie. Dat is vestzak broekzak, maar wel volgens de regels).
Blijft evengoed dat naast het eigenaarschap van het pand er een evenementenvergunning is voor het theater programma en een exploitatie/horecavergunning voor de verkoop van eten en drinken (weet niet precies hoe men dat vergunt). Dus die overwegingen spelen ook dan, zij het dat de

Afweging scenario’s

Vervolgtraject

Bijlage 1:

Historisch Casco Vondelpark

Opgesteld door:
Drs 5.1, 2, e en dr. 5.1, 2, e
Oktober 2007

1. Casco

Het Vondelpark is de uitkomst van 150 jaar ontwerp, beheer en gebruik. De ontwikkelingen in de lange duur van honderdvijftig jaar (de laagdynamische structuur) zijn bepalend voor de (historische) structuur, verschijningsvorm en cultuurhistorische betekenis van het park, waarzonder het park niet kan bestaan als beschermd monument.
Zij vormen het casco of 'skelet' dat tot in al zijn onderdelen qua idee en fysiek de drager is van de verschijningsvorm en de identiteit van het Vondelpark. Het casco bestaat uit vele onderdelen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het casco functioneert als eenheid en kan niet opgesplitst of uit elkaar getrokken worden.

Iedere voorgestelde nieuwe ingreep/functie, (nieuw) ontwerp en onderhoudsmaatregel dient getoetst aan het historische casco en met argumenten onderbouwd. De toekomstige veranderingen en transformaties nemen het vastgestelde casco tot uitgangspunt.
Uitgangspunt is dat deze hoogdynamische veranderingen (ingegeven door de zogeheten '*korte duur*') in vorm en functie *altijd* getoetst dienen te worden aan het historisch casco.
Van een aantasting van het historisch casco kan geen sprake zijn.

2. Dynamiek

Ontwerpen aan het historische park is tweeledig. De volgende aspecten behoren altijd in onderlinge samenhang te worden opgevat:

1. ten behoeve van de lange duur: het vasthouden en versterken van het historisch casco, zowel in hoofdlijnen als details, eventueel door middel van reconstructie /restauratie /aanvulling

2. ten behoeve van de korte duur: het ontwerpen van vormen en functies die de uitkomst zijn van nieuwe behoeften; dit zal vaak het ontwerpen van nieuwe details binnen het historisch casco betreffen.

Vernieuwingen kunnen derhalve het casco zelf betreffen of aanvullingen zijn binnen het casco; ze kunnen alleen op basis van onderbouwde argumenten en overwegingen tot stand komen; ze dienen van hoge kwaliteit te zijn. Indien in zeldzame gevallen het casco dient aangepast, dan kan dit alleen plaatsvinden

vanuit het idioom van het casco zelf en dient het op dusdanige wijze opgevat dat het een meerwaarde voor het totaal oplevert.

Het is van belang dat maatregelen, ingrepen, beheer en onderhoud zowel op lange als korte termijn in overeenstemming zijn met een duurzaam casco.

Het historisch casco van het Vondelpark wordt bepaald

1. door een bodem van laagveen en een hoge grondwaterstand. Deze bodem is problematisch voor een park als het Vondelpark.
2. door de hoofdstructuur van het park die bestaat uit een langwerpige, min of meer rechthoekige kavel met een oriëntering in zuidwestelijk - noordoostelijke richting. De grenzen worden grotendeels gevormd door een dichte parkwand met daarachter een hekwerk; voor een vijfde deel vormt een vijverpartij de grens van het park.
3. door de aanleg (in een viertal fasen) als stadspark in de periode 1865-1875, gevolgd door een aantal ingrijpende, deels karakteristieke, renovaties en aanpassingen in de 20ste eeuw. Samen vormen zij een historische en ruimtelijke eenheid.
4. door de ligging in een stedelijke context. Stad en park beïnvloeden elkaar voortdurend, wederzijds en diepgaand. Dit heeft een grote variatie aan wanden, ingangen, paden, routes, zichtlijnen en gebruik tot gevolg.
5. door het gegeven dat zich binnen de parkwanden een landschappelijk aangelegd rij- en wandelpark uitstrekt dat doorsneden wordt door een wegennet dat bestaat uit hoofdroutes en een netwerk van wandelpaden. Het wegen- en padennetwerk geeft gelegenheid tot een beweging die de ruimtelijkheid, de belijningen, bosschages, weilanden, graszones, zichtlijnen en vijvers openbaart.
6. door het werk van 5.1, 2, e en 5.1, 2, e als basis; aangevuld, veranderd, getransformeerd, en bewerkt door opeenvolgende generaties landschapsarchitecten, architecten, beheerders.
7. door de gelaagde historische compositie die op verschillende plekken telkens anders tot ons spreekt, maar altijd als *één* ruimtelijk geheel moet worden gezien.
8. door de schepping van een natuurruimte die illusoir van karakter is maar ervaren wordt als feitelijke werkelijkheid; toch staat het park ver af van een natuurlijke situatie, het is een culturele schepping ten behoeve van het gebruik én de beleving van de natuurlijke illusie in de stad.
9. door het regisseren van de natuur; van plek tot plek is er telkens sprake van een intieme dialoog tussen natuurlijke materialen en ontwerpvisie die resulteert in een uniek samengaan van de twee en daardoor tot voor de verschillende plekken unieke ensembles leidt.
10. door verbeeldingkracht, die telkens wordt bereikt door intense aandacht voor zowel de grote lijnen als het detail.
11. door het gegeven dat parkwand, padenverloop, lanenstructuur, open en dichte ruimten (water, beplantingen en gras) in onderlinge relatie tot elkaar staan; ieder van deze onderdelen kent zijn eigen compositie, vormgeving en daardoor atmosfeer.
12. door het gebruik van aarde, water en beplantingen als de driedimensionale bouwstenen volgens een landschappelijke, naturalistische visie en ontwerp.
13. door de boomgroepen, heestergroepen, bloemperken, gazons, waterpartijen en waterlopen en paden die de fysieke en esthetische uitkomst zijn van het beeldende ontwerp.

14. door het vegetatieve materiaal dat, met inbegrip van de cyclus van groei, verval en vervanging, een van de grote constanten is in het casco; rijkdom aan botanische verscheidenheid is een primair ontwerpprincipe.
15. door gebouwde elementen als gebouwen, bruggen, hekwerken en andere unica; als parksieraden vormen zij belangrijke, subtiele, elementen in de parkruimte; ze hebben hun vaste plek, eigen identiteit en betekenis in de algehele compositie, spelen hun eigen rol in het historisch casco en worden altijd in relatie met de groene omgeving beschouwd.
16. het repetitief meubilair (zoals banken, lantaarns, voethekjes, prullenbakken, enz.) is in principe onderdeel van het historisch casco, één dat zich bij voortduring vernieuwt. Het voegt zich in, en is ondergeschikt aan de parkcompositie;

Omgang met het casco of raamwerk

*** Uitgangspunten bij planvorming en beheer:**

Bij iedere ingreep betreffende ontwerp of beheer is het historische casco leidend en
wordt (mede daardoor) gestreefd naar duurzaamheid; deze twee beginselen verschaffen de afwegingen voor de mogelijkheden en onmogelijkheden van iedere actie.

Het masterplan omschrijft de ingrepen in het Vondelpark als een *renovatie*, waaronder verstaan wordt een proces waarin herstel en vernieuwing continu worden afgewogen. Daarbij doen zich telkens de volgende opties voor, al dan in combinatie met elkaar:

- reconstructie (iets terug brengen wat er niet meer is)
- restauratie (aanvullen wat nog maar gedeeltelijk aanwezig is)
- herstel (van een bestaande toestand)
- transformatie (met het bestaande iets nieuws maken)
- vernieuwing (iets geheel nieuws maken)

Bij nieuwe toevoegingen gaat eigentijdsheid vóór historiserend ontwerpen. Eigentijds is ook: een transformatie van principes uit het verleden van het park. Indien oorspronkelijk materiaal aanwezig is dient dit met zorg gebruikt te worden.

*** Handgrepen bij planvorming en beheer**:

- bij ontwerp, herontwerp en beheer van het park dienen de bovenstaande zestien punten altijd in acht genomen te worden; voorstellen dienen getoetst aan deze punten en beredeneerd te worden;
- studiemateriaal ligt geborgen in de vele rapporten en historische onderzoeken die ten behoeve van het Vondelpark zijn gemaakt, zoals bijvoorbeeld ten aanzien van beplantingen, parksieraden en parkmeubilair (2007); van belang is ook de redengevende omschrijving van het Rijksmonument Vondelpark (RDMZ, 1996).
- in voorkomende gevallen dient aanvullend historisch onderzoek gedaan

- aan het historisch casco wezensvreemde concepten op te leggen dient absoluut vermeden te worden;
- onthouding is ook een ontwerpfilosofie; dat geldt ook voor het in ogenschouw nemen van de beperking van en de limiet aan mogelijkheden;
- gebruik van het Vondelpark mag niet leiden tot een structurele aantasting van het historisch casco.

*** Toetsing bij planvorming en beheer:**

Voorstellen dienen altijd getoetst door een begeleidingscommissie.